

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a doua)

13 decembrie 2017*

„Funcție publică – Personalul BEI – Termen de introducere a acțiunii – Termen rezonabil – Pensii – Reforma din 2008 – Natura contractuală a raportului de muncă – Proporționalitate – Obligația de motivare – Securitate juridică – Răspundere – Prejudiciu moral”

În cauza T-482/16 RENV,

Oscar Orlando Arango Jaramillo, agent al Băncii Europene de Investiții, cu domiciliul în Luxemburg (Luxemburg), și ceilalți agenți ai Băncii Europene de Investiții ale căror nume figurează în anexă¹, reprezentați de C. Cortese și de B. Cortese, avocați,

reclamanți,

împotriva

Băncii Europene de Investiții (BEI), reprezentată inițial de C. Gómez de la Cruz și de T. Gilliams, ulterior de T. Gilliams și de G. Nuvoli și în final de T. Gilliams și de G. Faedo, în calitate de agenți, asistați de P.-E. Partsch, avocat,

pârâtă,

având ca obiect o cerere întemeiată pe articolul 270 TFUE, prin care se solicită, pe de o parte, anularea deciziilor BEI, conținute în fișele de remunerație ale reclamanților din luna februarie 2010, de majorare a cotizațiilor lor la sistemul de pensii și, pe de altă parte, obligarea BEI la plata unui euro simbolic, cu titlu de reparare a prejudiciului moral pe care reclamanții pretind că l-au suferit,

TRIBUNALUL (Camera a doua),

compus din domnii M. Prek (raportor), președinte, și E. Buttigieg și doamna M. J. Costeira, judecători, grefier: doamna G. Predonzani, administrator,

având în vedere faza scrisă a procedurii și în urma ședinței din 5 mai 2017,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: franceza.

¹ Lista celorlalți agenți ai Băncii Europene de Investiții este anexată doar la versiunea notificată părților.

Hotărâre²

- 1 Prezenta procedură urmează Hotărârii din 9 iulie 2013, Arango Jaramillo și alții/BEI (T-234/11 P RENV–RX, denumită în continuare „hotărârea pronunțată în recurs după reexaminare”, EU:T:2013:348), prin care Tribunalul (Camera de recursuri) a anulat Ordonanța din 4 februarie 2011, Arango Jaramillo și alții/BEI (F-34/10, denumită în continuare „ordonanța anulată”, EU:F:2011:7), și a trimis cauza spre rejudecare la Tribunalul Funcției Publice a Uniunii Europene.
- 2 Hotărârea pronunțată în recurs după reexaminare urma Hotărârii din 28 februarie 2013, Reexaminare Arango Jaramillo și alții/BEI (C-334/12 RX-II, denumită în continuare „hotărârea de reexaminare”, EU:C:2013:134), prin care Curtea, după ce a constatat că Hotărârea din 19 iunie 2012, Arango Jaramillo și alții/BEI (T-234/11 P, denumită în continuare „hotărârea reexaminată”, EU:T:2012:311), care avea ca obiect un recurs formulat împotriva ordonanței anulate, aducea atingere coerenței dreptului Uniunii Europene, a anulat această hotărâre și a trimis cauza spre rejudecare la Tribunal.

[omissis]

I. Procedura în primă instanță și ordonanța anulată

- 18 Prin cererea introductivă primită la grefa Tribunalului Funcției Publice la 26 mai 2010, reclamantii au formulat o acțiune, înregistrată cu numărul F-34/10, având ca obiect, pe de o parte, anularea fișelor lor de remunerație din luna februarie 2010, în măsura în care din acestea reieșeau deciziile BEI de majorare a cotizațiilor lor la sistemul de pensii, și, pe de altă parte, obligarea BEI la plata unui euro simbolic, cu titlu de reparare a prejudiciului lor moral.
- 19 Prin înscris separat adresat grefei Tribunalului Funcției Publice la 20 iulie 2010, BEI a invocat o excepție de inadmisibilitate în temeiul articolului 78 din Regulamentul de procedură al acestuia și a solicitat acestuia din urmă să se pronunțe asupra inadmisibilității acțiunii fără a intra în dezbaterea fondului.
- 20 În observațiile formulate cu privire la excepția de inadmisibilitate, reclamantii au arătat în special că, având în vedere circumstanțele speciale ale speței, mai precis lipsa oricărei dispoziții textuale privind termenele de introducere a acțiunii de către agenții BEI, aplicarea strictă a termenului de introducere a acțiunii, potrivit dreptului comun, de trei luni și zece zile ar avea drept efect să aducă atingere dreptului lor la o cale de atac efectivă (ordonanța anulată, punctul 18).
- 21 Prin ordonanța anulată, adoptată în aplicarea articolului 78 din Regulamentul de procedură al Tribunalului Funcției Publice, acesta din urmă a respins acțiunea ca inadmisibilă pentru tardivitate, fără a iniția faza orală a procedurii și fără a uni excepția de inadmisibilitate cu fondul.
- 22 Astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 15 și 16 din ordonanța anulată, Tribunalul Funcției Publice a considerat că, ținând seama, pe de o parte, de faptul că agenții în cauză nu au luat cunoștință de conținutul fișelor lor de remunerație referitoare la luna februarie 2010 decât luni, 15 februarie 2010, și, pe de altă parte, de termenul invariabil pentru considerente de distanță de zece zile, agenții respectivi aveau la dispoziție pentru introducerea unei acțiuni un termen care expira marți, 25 mai 2010.
- 23 Or, Tribunalul Funcției Publice a observat, la punctul 17 din ordonanța menționată, că acțiunea agenților în cauză nu a ajuns prin poșta electronică la grefa sa decât în cursul nopții dintre marți 25 și miercuri 26 mai 2010, mai precis la 26 mai 2010 la ora 0.

2 Sunt redat numai punctele din prezenta hotărâre a căror publicare este considerată utilă de către Tribunal.

24 Prin intermediul ordonanței anulate, Tribunalul Funcției Publice a respins acțiunea ca inadmisibilă. În esență, acesta a statuat că, întrucât termenul de introducere a acțiunii a expirat la 25 mai 2010, acțiunea agenților în cauză, ajunsă pe cale electronică la grefă la 26 mai 2010 la ora 0, era tardivă și, prin urmare, era inadmisibilă. El a înlăturat argumentele agenților menționați întemeiate, pe de o parte, pe o atingere adusă dreptului lor la o cale de atac jurisdicțională efectivă și, pe de altă parte, pe existența unui caz fortuit sau de forță majoră.

II. Recurs în fața Tribunalului

25 Prin memoriul depus la grefa Tribunalului la 28 aprilie 2011, reclamantii au formulat recurs, în temeiul articolului 9 din anexa I la Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, împotriva ordonanței anulate, care a fost înregistrat cu numărul T-234/11 P.

26 În cadrul acestui recurs, recurenții au solicitat Tribunalului anularea acestei ordonanțe, respingerea excepției de inadmisibilitate invocate de BEI în cauza F-34/10 și trimiterea cauzei spre rejudecare la Tribunalul Funcției Publice pentru a se pronunța cu privire la fond.

27 După ce a constatat că părțile nu au formulat nicio cerere de organizare a unei ședințe în termen de o lună de la notificarea închiderii fazei scrise a procedurii, Tribunalul s-a pronunțat cu privire la litigiul fără parcurgerea fazei orale.

28 În susținerea recursului formulat, recurenții au invocat trei motive, primul cu titlu principal, iar celelalte două cu titlu subsidiar. Primul motiv era întemeiat pe o eroare de drept în interpretarea noțiunii „termen rezonabil” de introducere a acțiunii în primă instanță și în special pe încălcarea principiului proporționalității, precum și pe încălcarea dreptului la o protecție jurisdicțională efectivă. Al doilea motiv era întemeiat pe o eroare de drept în interpretarea normelor de procedură aplicabile, în special a celor privind existența unui caz fortuit. Al treilea motiv era întemeiat pe o denaturare a elementelor prezentate Tribunalului Funcției Publice pentru a dovedi existența cazului fortuit, precum și pe o încălcare a normelor privind măsurile de cercetare judecătorească și de organizare a procedurii în primă instanță.

29 În hotărârea reexaminată, Tribunalul a respins recursul considerând că motivele astfel invocate de recurenți erau în parte inadmisibile și în rest nefondate.

30 Pentru a respinge primul motiv al recursului, invocat cu titlu principal, Tribunalul a statuat că Tribunalul Funcției Publice a aplicat corect în situația recurenților, în ordonanța anulată, o normă potrivit căreia, prin analogie cu termenul de introducere a acțiunii prevăzut la articolul 91 alineatul (3) din Statutul funcționarilor Uniunii Europene (denumit în continuare „statutul”), un termen de trei luni trebuia în principiu să fie considerat rezonabil pentru formularea de către un agent al BEI a unei acțiuni în anularea unui act al acesteia care îl lezează (hotărârea reexaminată, punctul 27).

31 La același punct 27 din hotărârea reexaminată, Tribunalul a dedus din aceasta „*a contrario* [...] că orice acțiune formulată de un agent al BEI după expirarea unui termen de trei luni, majorat cu un termen invariabil pentru considerente de distanță de zece zile, trebuie considerată în principiu că a fost introdusă într-un termen nerezonabil”. El a adăugat că această interpretare *a contrario* este admisibilă „de vreme ce numai o aplicare strictă a normelor de procedură care stabilesc un termen de decădere permite respectarea cerinței securității juridice și a necesității de a evita orice discriminare sau orice tratament arbitrar în cadrul administrării justiției”.

32 La punctul 30 din hotărârea menționată, Tribunalul a înlăturat argumentația agenților în cauză potrivit căreia Tribunalul Funcției Publice ar fi substituit aplicarea principiului respectării termenului rezonabil, prin însăși natura sa flexibil și deschis punerii în balanță în mod concret a intereselor în joc, cu un termen precis, cu o aplicare strictă și generalizată, de trei luni. El a considerat în special că Tribunalul

Funcției Publice s-a limitat să aplice „o normă de drept [...] care rezult[a] clar și precis dintr-o interpretare *a contrario* a jurisprudenței” Tribunalului citate la punctul 27 din hotărârea menționată, normă care reprezintă o aplicare specifică a principiului respectării termenului rezonabil în cazul litigiilor dintre BEI și agenții săi, care au similitudini puternice cu litigiile dintre Uniune și funcționarii și agenții acesteia. Tribunalul a adăugat că „norma respectivă, care se întemei[a] pe o prezumție generală conform căreia un termen de trei luni [era] suficient, în principiu, pentru a permite agenților BEI să evalueze legalitatea actelor acesteia din urmă care îi lezează și pentru a-și pregăti, dacă este cazul, acțiunile, nu impune[a] instanței Uniunii care [avea] obligația să o aplice să țină seama de împrejurările fiecărei spețe și în special să pună în balanță în mod concret interesele în joc”.

- 33 La punctele 33-35 din hotărârea reexaminată, Tribunalul a făcut trimitere la acest raționament referitor la stabilirea termenului de introducere a acțiunii pentru a exclude atât luarea în considerare a unei preținse pene de curent care ar fi întârziat transmiterea cererii introductive, cât și împrejurarea că BEI ar fi omis să își exercite responsabilitatea în domeniul normativ cu privire la stabilirea unor termene de introducere a acțiunii precise, precum și alte împrejurări specifice cauzei invocate de agenții în cauză.
- 34 La punctele 41-43 din hotărârea menționată, Tribunalul a înlăturat și argumentația agenților în cauză întemeiată pe încălcarea principiului proporționalității și a dreptului la o protecție jurisdicțională efectivă.
- 35 În sfârșit, Tribunalul a respins, la punctele 51-58 din hotărârea reexaminată, motivul agenților în cauză întemeiat pe refuzul Tribunalului Funcției Publice de a califica drept caz fortuit sau de forță majoră împrejurările care i-au determinat să introducă acțiunea tardiv. La punctele 59-66 din aceeași hotărâre, Tribunalul a refuzat de asemenea să admită motivul agenților menționați întemeiat pe o denaturare a elementelor de probă referitoare la existența unui caz fortuit sau de forță majoră.

III. Reexaminarea de către Curte

- 36 În urma propunerii primului avocat general, Curtea (camera specială prevăzută la articolul 123b din Regulamentul de procedură al Curții, în versiunea aplicabilă la data propunerii) a considerat, prin Decizia din 12 iulie 2012 (C-334/12 RX), că se impunea reexaminarea acestei hotărâri. Potrivit respectivei decizii, reexaminarea trebuia să privească aspectele dacă, pe de o parte, hotărârea reexaminată aducea atingere unității sau coerenței dreptului Uniunii în măsura în care Tribunalul, în calitate de instanță de recurs, a interpretat noțiunea „termen rezonabil”, în contextul introducerii unei acțiuni în anulare de către agenții BEI împotriva unui act emis de aceasta și care îi leza, ca un termen a cărui depășire determina caracterul tardiv și, prin urmare, inadmisibilitatea acțiunii, fără ca instanța Uniunii să fie obligată să țină seama de circumstanțele speciale ale speței, și, pe de altă parte, dacă această interpretare a noțiunii „termen rezonabil” nu era de natură să aducă atingere dreptului la o cale de atac jurisdicțională efectivă, afirmat la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.
- 37 În hotărârea de reexaminare, Curtea a anulat hotărârea reexaminată, după ce a stabilit că aceasta aducea într-adevăr atingere coerenței dreptului Uniunii, întrucât Tribunalul, în calitate de instanță de recurs, a interpretat noțiunea „termen rezonabil”, în contextul introducerii unei acțiuni în anulare de către agenții BEI împotriva unui act emis de aceasta și care îi leza, ca un termen cu o durată de trei luni a cărui depășire determina automat caracterul tardiv al acțiunii și, prin urmare, inadmisibilitatea ei, fără ca instanța Uniunii să fi fost obligată să ia în considerare împrejurările speței (hotărârea de reexaminare, punctele 26, 27 și 54).
- 38 Curtea a statuat de asemenea că această denaturare a noțiunii de termen rezonabil a pus agenții în cauză în imposibilitatea de a-și apăra drepturile aferente remunerației lor prin intermediul unei căi de atac efective în fața unei instanțe judecătorești, cu respectarea condițiilor prevăzute la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale (hotărârea de reexaminare, punctul 45).

39 Cu toate acestea, considerând că soluționarea definitivă a problemei admisibilității acțiunii recurenților, în special a aspectului dacă această acțiune a fost introdusă într-un termen rezonabil, în sensul jurisprudenței pronunțate conform principiului dreptului la o cale de atac efectivă, nu reieșea din constatările de fapt pe care se întemeia hotărârea reexaminată, Curtea a statuat că nu se poate pronunța ea însăși în mod definitiv cu privire la litigiul, în temeiul articolului 62b din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene. În consecință, Curtea s-a pronunțat cu privire la cheltuielile de judecată aferente procedurii de reexaminare și a trimis cauza spre rejudecare la Tribunal pentru ca acesta să aprecieze, în raport cu ansamblul împrejurărilor proprii ale cauzei, caracterul rezonabil al termenului în care recurenții au introdus acțiunea la Tribunalul Funcției Publice (hotărârea de reexaminare, punctele 56-59).

IV. Recurs în fața Tribunalului după reexaminare

40 Conform articolului 121a din Regulamentul de procedură al Tribunalului din 2 mai 1991, hotărârea de reexaminare a avut drept efect sesizarea Tribunalului din nou cu recursul din prezenta cauză.

41 În observațiile lor privind concluziile care trebuie desprinse din hotărârea de reexaminare pentru soluționarea litigiului, recurenții au solicitat în special admiterea de către Tribunal a primului motiv al recursului și anularea, în acest temei, a ordonanței anulate întrucât acțiunea lor la Tribunalul Funcției Publice a fost introdusă într-un termen rezonabil în raport cu ansamblul împrejurărilor proprii cauzei (hotărârea pronunțată în recurs după reexaminare, punctul 21). BEI a solicitat în special, cu titlu principal, trimiterea de către Tribunal a cauzei spre rejudecare la Tribunalul Funcției Publice și, cu titlu subsidiar, respingerea recursului, după confirmarea caracterului inadmisibil al acțiunii formulate de recurenți la Tribunalul Funcției Publice ca urmare a tardivității, pentru motivul că această acțiune a fost introdusă într-un termen care nu pare rezonabil în raport cu ansamblul împrejurărilor proprii cauzei (hotărârea pronunțată în recurs după reexaminare, punctul 20).

42 Prin hotărârea pronunțată în recurs după reexaminare, Tribunalul a admis primul aspect al primului motiv invocat de recurenți în susținerea recursului formulat, întemeiat pe o eroare de drept săvârșită de Tribunalul Funcției Publice în ordonanța anulată, cu ocazia interpretării noțiunii „termen rezonabil” pentru introducerea acțiunii în primă instanță. În consecință și chiar fără a fi necesară pronunțarea cu privire la al doilea aspect al primului motiv și cu privire la al doilea și la al treilea motiv, acesta a admis concluziile recursului și a anulat ordonanța anulată. În plus, întrucât a considerat că litigiul nu era în stare de judecată, Tribunalul a trimis cauza spre rejudecare la Tribunalul Funcției Publice pentru ca acesta să se pronunțe din nou cu privire la acțiune (hotărârea pronunțată în recurs după reexaminare, punctele 22, 35 și 36).

V. Procedura în primă instanță ulterioară trimiterii spre rejudecare

43 Prin scrisoarea din 8 august 2013, grefa Tribunalului Funcției Publice a invitat reclamantii, în conformitate cu articolul 114 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Tribunalului Funcției Publice, să își prezinte observațiile scrise cu privire la hotărârea pronunțată în recurs după reexaminare.

44 La 27 septembrie 2013, reclamantii și-au depus observațiile și o cerere de suspendare la grefa Tribunalului Funcției Publice.

45 Prin scrisoarea din 3 octombrie 2013, grefa Tribunalului Funcției Publice a confirmat primirea acestor observații și a informat reclamantii că cererea de suspendare urma să fie soluționată ulterior. În aceeași zi, aceasta a transmis BEI observațiile reclamantilor, informând-o cu privire la termenul pentru depunerea observațiilor sale. BEI a depus observații la 12 noiembrie 2013.

- 46 Prin scrisorile din 14 aprilie 2014, grefa Tribunalului Funcției Publice a informat părțile cu privire la decizia sa de a uni excepția de inadmisibilitate cu fondul și a invitat BEI să prezinte un memoriu în apărare.
- 47 La 21 mai 2014, BEI a depus memoriul în apărare.
- 48 La 11 iulie 2014, reclamantii au depus replica.
- 49 La 22 august 2014, BEI a depus duplica.

[omissis]

- 51 Prin Ordonanța din 6 februarie 2015, Arango Jaramillo și alții/BEI (F-34/10 RENV–RX, nepublicată, EU:F:2015:6), după ascultarea părților, procedura în fața Tribunalului Funcției Publice a fost suspendată până la pronunțarea deciziilor Tribunalului prin care se finalizează judecata în cauzele T-240/14 P, Bodson și alții/BEI, și T-241/14 P, Bodson și alții/BEI.
- 52 Prin scrisorile din 4 martie 2016, grefa Tribunalului Funcției Publice a informat părțile că, în urma pronunțării Hotărârii din 26 februarie 2016, Bodson și alții/BEI (T-241/14 P, EU:T:2016:103), și a Hotărârii din 26 februarie 2016, Bodson și alții/BEI (T-240/14 P, EU:T:2016:104), procedura a fost reluată și le-a invitat să își prezinte observațiile cu privire la eventualele consecințe care trebuie deduse din aceste hotărâri.
- 53 Reclamantii și-au depus observațiile la 25 aprilie 2016. La 1 iunie 2016, grefa Tribunalului Funcției Publice a informat BEI cu privire la decizia sa de a nu include în dosar observațiile pe care aceasta le-a depus tardiv.

[omissis]

- 55 În temeiul articolului 3 din Regulamentul (UE, Euratom) 2016/1192 al Parlamentului European și al Consiliului din 6 iulie 2016 privind transferul către Tribunal al competenței de a se pronunța în primă instanță asupra litigiilor dintre Uniunea Europeană și agenții acesteia (JO 2016, L 200, p. 137), cauza F-34/10 RENV-RX a fost transferată Tribunalului în starea în care se afla la data de 31 august 2016. Aceasta a fost înregistrată cu numărul T-482/16 RENV și a fost atribuită Camerei a doua.
- 56 Pledoariile părților și răspunsurile acestora la întrebările orale adresate de Tribunal au fost ascultate în ședința din 5 mai 2017.

VI. Concluziile părților

- 57 Reclamantii solicită Tribunalului:
- respingerea excepției de inadmisibilitate formulate de BEI;
  - cu titlu subsidiar, unirea excepției de inadmisibilitate cu fondul;
  - anularea deciziilor BEI conținute în fișele lor de remunerație din luna februarie 2010 care le majorează cotizațiile la sistemul de pensii prin majorarea, pe de o parte, a bazei de calcul al cotizației menționate și, pe de altă parte, a coeficientului de calcul, exprimat în procente, al respectivului salariu supus reținerilor;
  - obligarea BEI la plata unui euro simbolic cu titlu de reparare a prejudiciului moral pe care l-ar fi suferit aceștia;

– obligarea BEI la plata cheltuielilor de judecată.

58 BEI solicită Tribunalului:

- respingerea acțiunii în anulare ca inadmisibilă;
- cu titlu subsidiar, respingerea cererii de anulare ca nefondată;
- prin urmare, respingerea cererii de despăgubiri;
- obligarea reclamanților la plata cheltuielilor de judecată.

VII. În drept

A. Cu privire la admisibilitatea acțiunii

- 59 Reclamanții susțin că, luând în considerare toate împrejurările speței, acțiunea a fost introdusă într-un termen rezonabil. Prezenta cauză ar fi complexă, iar importanța sa ar fi considerabilă. În plus, BEI nu ar fi stabilit termene normative de introducere a acțiunii. Ea nici nu ar fi comunicat în mod corect personalului textul reformei pensiilor. În sfârșit, comportamentul lor nu ar fi fost nici nerezonabil, nici culpabil.
- 60 BEI contestă această argumentație. Potrivit acesteia, complexitatea și importanța prezentei cauze nu justifică admisibilitatea acțiunii. În plus, reclamanții nu ar fi dat dovadă de diligența necesară. În sfârșit, personalul ar fi fost informat în mod clar și precis cu privire la reformă înaintea intrării sale în vigoare.
- 61 Trebuie amintit că niciun text al dreptului Uniunii nu conține precizări în ceea ce privește termenul de introducere a acțiunii aplicabil în cazul litigiilor dintre BEI și agenții săi. Astfel, articolul 41 din Regulamentul personalului nu stabilește un termen de introducere a acțiunii, ci se limitează să prevadă competența instanței Uniunii de a se pronunța cu privire la litigiile dintre BEI și agenții săi.
- 62 Cu toate acestea, concilierea dintre dreptul la o protecție jurisdicțională efectivă, care constituie un principiu general de drept al Uniunii și impune ca justițiabilul să dispună de un termen suficient pentru a evalua legalitatea actului care îl lezează și pentru a-și pregăti cererea introductivă, dacă este cazul, pe de o parte, și cerința securității juridice, care impune ca, după trecerea unui anumit termen, actele adoptate de instanțele Uniunii să devină definitive, pe de altă parte, impune ca aceste litigii să fie deduse judecării la instanța Uniunii într-un termen rezonabil (a se vedea Ordonanța din 6 decembrie 2002, D/BEI, T-275/02 R, EU:T:2002:306, punctele 31 și 32 și jurisprudența citată).
- 63 Prin urmare, este necesar să se examineze dacă prezenta acțiune poate fi considerată introdusă într-un termen rezonabil.
- 64 Conform jurisprudenței, caracterul „rezonabil” al unui termen trebuie apreciat în funcție de ansamblul circumstanțelor speței și în special de importanța litigiului pentru persoana interesată, de complexitatea cauzei și de comportamentul părților implicate (a se vedea hotărârea de reexaminare, punctul 28 și jurisprudența citată). Rezultă că nu se poate prezuma că o durată predeterminată constituie, în general, un termen rezonabil (a se vedea în acest sens și prin analogie Hotărârea din 12 mai 2010, Bui Van/Comisia, T-491/08 P, EU:T:2010:191, punctul 62).

- 65 În această privință, trebuie amintit că din jurisprudență rezultă că, deși termenul de trei luni prevăzut la articolul 91 alineatul (3) din statut nu se aplică decât în cazul litigiilor dintre instituțiile Uniunii și funcționarii sau agenții lor, iar nu în cazul litigiilor pur interne dintre BEI și agenții săi, în special cele prin care aceștia din urmă solicită anularea unor acte ale BEI care îi lezează, acesta oferă un element de comparație pertinent, în măsura în care primele litigii se aseamănă, prin natura lor, cu cele din urmă și sunt supuse atât unele, cât și celelalte controlului jurisdicțional în temeiul articolului 270 TFUE (Hotărârea din 23 februarie 2001, De Nicola/BEI, T-7/98, T-208/98 și T-109/99, EU:T:2001:69, punctul 100).
- 66 Or, având în vedere noțiunea de termen rezonabil, astfel cum a fost amintită la punctul 64 de mai sus, respectivul termen de trei luni prevăzut la articolul 91 alineatul (3) din statut nu poate fi aplicat prin analogie drept termen de decădere agenților BEI în cazul în care introduc o acțiune în anulare împotriva unui act emis de aceasta din urmă care îi lezează (hotărârea de reexaminare, punctul 39).
- 67 În speță, părțile nu contestă faptul că termenul de introducere a acțiunii împotriva deciziilor atacate conținute în fișele de remunerație din februarie 2010 a început să curgă luni, 15 februarie 2010, respectiv prima zi lucrătoare următoare celei în care fișele menționate au fost introduse în sistemul informatic Peoplesoft al BEI, și anume sâmbătă, 13 februarie 2010. Astfel, potrivit reclamanților, această dată de 15 februarie 2010 este cea la care le-a fost posibil să cunoască conținutul fișelor lor de remunerație din februarie 2010.
- 68 Acțiunea reclamanților din prezenta procedură a ajuns pe cale electronică la adresa e-mail a grefei Tribunalului Funcției Publice la 26 mai 2010 la ora 0, respectiv la trei luni și unsprezece zile după ziua în care reclamanții au putut să ia cunoștință de fișele de remunerație menționate.
- 69 În ceea ce privește împrejurările proprii prezentei cauze care trebuie luate în considerare pentru a examina dacă această acțiune a fost introdusă într-un termen rezonabil, în primul rând, trebuie amintit că reclamanții contestă deciziile conținute în buletinele lor de remunerație din luna februarie 2010 și invocă, pe cale de excepție, nelegalitatea regulamentului tranzitoriu, precum și a protocolului de acord. Aspectele juridice ale prezentului litigiu privesc, așadar, nu numai drepturile și obligațiile reclamanților, ci și, în mod mai larg, principiul și modalitățile reformei sistemului de pensii al BEI, ceea ce poate avea repercusiuni importante asupra finanțării și funcționării sistemului de pensii menționat. În plus, întrucât cauza privește mai multe aspecte ale reformei planului de pensii al BEI, aceasta prezintă o complexitate certă.
- 70 În al doilea rând, astfel cum a constatat Tribunalul Funcției Publice în ordonanța anulată (punctele 12, 17 și 21), din dosar reiese că acțiunea a fost trimisă pe cale electronică la 25 mai 2010 la ora 23.59 și a fost primită la adresa electronică a grefei Tribunalului Funcției Publice la 26 mai 2010 la ora 0 și că, la momentul introducerii acesteia, reclamanții cunoșteau jurisprudența amintită la punctul 65 de mai sus. Pe de altă parte, după ce au primit comunicarea grefei Tribunalului privind înscrierea în registru a prezentei cauze, întrucât au constatat că această comunicare menționa o depunere a cererii introductive la 26 mai 2010, reclamanții au solicitat grefei Tribunalului Funcției Publice să substituie această dată cu cea de 25 mai 2010, ceea ce indică voința reclamanților de a introduce acțiunea în termenul pe care îl considerau „prezumat rezonabil” potrivit jurisprudenței menționate.
- 71 Luând în considerare, pe de o parte, circumstanțele speciale ale speței menționate la punctele precedente și, pe de altă parte, jurisprudența care stabilește în favoarea reclamanților o prezumție puternică a caracterului rezonabil al termenului indicativ de introducere a acțiunii de trei luni (a se vedea în acest sens Luarea de poziție a avocatului general Mengozzi în cauza Reexaminare Arango Jaramillo și alții/BEI, C-334/12 RX-II, EU:C:2012:733, punctul 49, Hotărârea din 23 februarie 2001, De Nicola/BEI, T-7/98, T-208/98 și T-109/99, EU:T:2001:69, punctele 101 și 107, și Ordonanța din 6 decembrie 2002, D/BEI, T-275/02 R, EU:T:2002:306, punctul 33; a se vedea de asemenea punctul 65

de mai sus), majorat cu termenul invariabil pentru considerente de distanță de zece zile, trebuie să se considere că acțiunea reclamanților introdusă în speță într-un termen de trei luni și unsprezece zile a fost introdusă într-un termen rezonabil.

- 72 În această privință, trebuie să se precizeze că termenul de introducere a acțiunii de trei luni, astfel cum reiese din jurisprudența amintită la punctul 65 de mai sus, majorat cu termenul invariabil pentru considerente de distanță de zece zile, nu se poate aplica în speță drept termen de decădere, ci poate servi doar ca element de comparație pertinent. Este necesar de asemenea să se constate că BEI nu prezintă niciun argument având ca obiect să demonstreze că depășirea termenului menționat cu o zi (sau chiar cu câteva secunde în noaptea dintre 25 și 26 mai 2010) ar fi suficientă pentru a înlătura caracterul „rezonabil” al termenului în cauză, în sensul în care această diferență ar putea să compromită efectiv cerința securității juridice care impune ca, după scurgerea unui anumit termen, actele adoptate de instanțele Uniunii să devină definitive.
- 73 În schimb, BEI susține în această privință că orice depășire a termenului de trei luni ar trebui să fie justificată, că criteriile mizei litigiului și complexității prezentei cauze ar milita pentru aplicarea unui termen „maxim” de trei luni și zece zile în speță, că reclamanții nu ar justifica aplicarea unui termen de introducere a acțiunii superior acestuia și că, în speță, aplicarea unui asemenea termen de trei luni și zece zile ar fi fost suficientă pentru a permite reclamanților să își pregătească în mod util acțiunea fără a aduce atingere dreptului lor la o cale de atac jurisdicțională efectivă. Având în vedere considerațiile expuse la punctele precedente, aceste argumente trebuie respinse.
- 74 Ținând seama de tot ceea ce precedă, prezenta acțiune trebuie declarată admisibilă.

[omissis]

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a doua)

declară și hotărăște:

- 1) **Respinge acțiunea.**
- 2) **Îl obligă pe domnul Orlando Arango Jaramillo și pe ceilalți agenți ai Băncii Europene de Investiții (BEI) ale căror nume figurează în anexă la plata cheltuielilor de judecată aferente prezentei proceduri.**
- 3) **Obligă BEI la plata cheltuielilor de judecată efectuate în cauzele F-34/10, T-234/11 P și T-234/11 P RENV–RX.**

Prek

Buttigieg

Costeira

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 13 decembrie 2017.

Semnături